

maa der være Noget i, der maa være noget virkelig Trykkende i Kommuneskatterne. Men mærkeligt er det, at samtidig hermed findes der en besynderlig Modsigelse i Henseende til de Duffer, man isøvrigt nærer om den Maade, hvorpaa man vil have hele Skattestykket ordnet. Det vilde derfor være usseligt, om man kom noget mere til Bunds i, hvor det er, at Skoen virkelig trykker, og hvad man vil have gjort for at raade Bod derpaa. Først og fremmest er det klart, at Klagerne over den Ubillighed, som fremkommer i Kommuneskatterne derved, at de for største Delen lignes paa et saa uheldigt Skatteobjekt som Hartkornet, at de ere berettigede. Derfor ere vi ogsaa Alle enige om, at Hartkornsskatterne bør lettes, at der bør ske en Reform i den Henseende. Men jeg gad gjerne vide, naar dette sker, om man da vil være tilfreds? om man vil være fornøiet, naar blot Hartkornsskatterne til Kommunerne blive ombyttede med en almindelig Indkomstskat eller en almindelig Formue- og Leilighedsstat? Jeg tror nei. Jeg tror, at Misfornøielsen i Virkeligheden gaar langt dybere; man er neppe ganske klar paa, hvad det egentlig er, man vil; Misfornøielsen har en mere almen Karakter, den bunder langt længere nede, end man maatte selv er sig bevidst. Lad os, mine Herrer, først være enige om en Ting. Naar man skal fælde en Dom over et Lands Skattestykket som Helhed, kan man ikke indskrænke sig til ensidig at fæste Blikket enten paa Statskatterne eller paa Kommuneskatterne. De to høre sammen som to Sider af samme Ting, de ere to Halvdele ud af samme Enhed, to Allen ud af eet Bæv. Det er aldeles ligegyldigt for Skattebyeren, om han betaler paa Amtsstuen eller til Ræmmerkassen. Savnet for ham, Byrden for ham, Tvangen for ham, er i begge Tilfælde aldeles den samme. Og hvis dette gjælder om Yderne, gjælder det i samme Grad om Formaalet for Ydelsene. Man vil i den videnskabelige Behandling af Finantsvæsenet finde hele Bøcker, som søge at fastslaa Normerne for den indbyrdes Stilling mellem Stats- og Kommunebestæning. Foraa vidt slige Undersøgelser gaa ud paa at paapege de Skatter, som i ethvert Tilfælde ere de hensigtsmæssigste og mest praktiske, have de selvstændig deres Betydning. Men derimod Skattetheorier, baserede paa Betragtninger om det særegne organiske Forhold mellem Stat og Kommune, baserede paa historiske og filosofiske Ansuelser om Statens og Kommunens forskellige Væsen, de have overmaade ringe Betydning. Det korte og det lange er det, at som Forholdet faktisk nutildbogs stiller sig, er Kommunen i

rent naturmæssig, men ikke i politisk, i statsretslig Forstand en selvstændig Organisme. Overalt, hvor en virkelig Statsenhed i moderne Forstand er gennemført, har Kommunerne kun de Rettigheder og de Funktioner, som Staten vil tillægge dem, just dem og ingen andre. Der er til enhver given Tid et vist Omfang af almene Formaal, der opfattes som Samskudsformaal; deres Varetagelse fordeler Staten efter frit Skjøn mellem sig og Kommunerne. Bisse Hverv paatager den centrale Myndighed sig at røgte, andre overlader den til de lokale. Men Enheden baade i Maal og i Midler bliver uforandret den samme. Hvor nu Grændsen bør drages mellem, hvad der passende henlægges under Staten og under Kommunen, det er ikke noget principielt Spørgsmaal, derom kan ikke Regler uledes af Noget, man kalder Sagens Natur. Det er ubelukkende et rent praktisk Spørgsmaal. De Hensyn, som her gjøre sig gjældende, ere selvfølgelig af mangeartet og broget Bestaaffenhed; men i Hovedsagen kunne de henføres under to store Synspunkter, paa den ene Side Hensynet til den mest tilfredsstillende Varetagelse af hvert enkelt Formaal og paa den anden Side det finansielle Hensyn. I første Henseende vil man finde, at overalt i europæiske Stater er en stor Del af de almindelige indre civile Anliggenders Forvaltning overdraget til Kommunerne. Det, man vil opnaa, er naturligvis Afspasjen efter de lokale og mere individuelle Forhold, Bevægelighed og Initiativ, gennemført Økonomi, et nøie paapassende Tilshyn, en haade human og en selvstændig Lands Gjennemtrængning af de offentlige Forhold. Derfor vil man finde overalt, at saadanne Anliggender som Fattigvæsen, Skolevæsen, Syge- og Sindsfygevæsen, Læge- og Sundhedsvæsen, store Grene af Nets- og Politivæsen ere ansete som passende Opgaver for Kommunerne og ved Siden deraf selvfølgelig Varetagelsen af økonomiske Opgaver af mere lokal Natur som Veivæsen, Vandløb, Havneanlæg, Kanaler osv. Men Grændsen er aldeles vakkende og ubestemt; i forskellige Lande og til forskellige Tider henlægger man afvejlende de samme Anliggender under Stat og under Kommune. I Østerrig f. Ex. er det overdraget til Kommunerne at indkræve de direkte Statskatter, og saavidt jeg erindrer, er ogsaa Udskrivningen af Rekrutter overdraget til Kommunerne. I England veed man, at en udstrakt eiendommelig kommunal Selbregjering danner Underbygningen for hele det politiske Liv, det mindre glimrende, mere upaaagtede, men solide Grundlag, fra hvilket den reelle politiske Forfatning har faaet sit eiendommelige Præg. Det andet Hovedsyns-